

Kisdedovók és Gyermekkertésznők

LAPJA.

*Nevelészet*i haviközlöny.

Kisdedovók, gyermekkertésznők, néptanítók, házinevelők és gyermekes családok használatára szerkesztés kiadja:

KOBÁNY MIHÁLY.

Megjelenik a lap minden hó 15-én. Előfizetési ár juliustól—ujévig 1 frt. Kisebb hirdetések a lap megrendelőjére díjtalanul — egyebeknek nagyon jutányosan számíttatnak. Levelek, közlemények a szerkesztőhöz, — az előfizetési pénzek pedig Herzog Ernő Ármán nyomdájába küldendők Gyöngyösre

A gyermek első foglalkozása.

A gyermeknek, — mihelyt érzékeinek haszna, és végtagjainak önkényszerű mozgási erői hatalmában vannak. — kell, hogy foglalkozása legyen. S mi a gyermeknek első foglalkozása? A játék. A játék képezi az ő foglalkozását, erőinek gyakorlatát és előkészületét az életre; a játék időtöltést, szórakozást nyújt a gyermeknek, mi neki, az éppoly hasznos mint szükséges vidámságot szerzi meg. A természet öröme buzdítja a gyermeket, mel nek éltető melegében erői szabadon fejlődnek. Mentve a nap fáradoalmaitól, a szükségletek gondjaitól, távol még a társadalmi élet különféle köteleitől, el nem tompítva még a szenvedélyek befolyása által, érintetlenül még a szenvedélyek lehelletétől éli a gyermek folytonos vígságban napjait, játszva és így egyszerűs mind tanulva is.

A gyermekkor egy álomszerű élet a jelennek; a gyermekre nézve minden keletkezőfélben, minden virágzásban van: nyílt, sugárzó szemét egy pillantás a jövő felhősátorába még nem zavarja meg.

A gyermek ösztöne a játéokra tulajdonképen ösztöne a tevékenységre, s. p. kezdetben önkénytelen ösztön erőinek, érzékeinek és képzeleteinek kifejtésére, később pedig állandó és csak látszólagosan céltalan tevékenységre.

A gyermek játéka, — miután még nincs szellemi ereje ugynevezett reális célokra törekedni, — inkább érzéki vágya, hol nagy részben a szellemi uralkodik ugyan, de fejlődik egyszerűs mind a testi erő is.

A gyermek játékában mintegy átlépi a valóság korlátait, miután játékszereiben mindig más

képzelt magának, mint tényleg feladata; de azért erői mégis gyarapodnak, mert fáradozik képzeleti célját elérni, miáltal fölébred benne önérték tudata, látván, hogy teremtett valamit, mely fölötti öröme őt további és mindinkább nagyobb tevékenységre buzdítja.

A gyermek játék közben mindenből tud valamit teremteni: a természetnek oly nagy mértéke van lelkében, hogy csak külső indító okra van szüksége hogy pl. egy bot kezében, és lovagoljon, egy kis homok és néhány apró kövecske hogy házat építsen. A gyermek kezdetben csak tárgyakkal, később azonban emberekkel játszik s. p. leginkább gyermekekkel, miután közöttük közvetlenül hasonmására talál. A gyermekek egymást először játékszernek tekintik, míg végre egy tulajdonképen érintkezés jön létre, játékaikat egymás között meghatározzák, egymásnak szerepet adnak, vagyis kezdődik a szellemi tevékenységnek egy magasabb foka.

A gyermek találkozásuk első pillanatában bizalmatlanul tekintenek egymásra; de nemsokára az idegenség válaszfala leomlik és a játék örömei között nyilvánul a társas együttlét geniusa, úgy hogy a viszonyos varázs itt legjobban fejlődik, miután még a legesekélyebb dolog is benső nagy örömet szerez nekik.

A gyermek játékaiban lehet megítélni gyöngéd- vagy gyöngédtelenségét, komolyságát vagy könnyelműségét, a jó emlékező tehetséget vagy a feledékenységet, az önzést vagy a jó szívűséget stb.

A mi a játékszerek milyenségét illeti, mint orvos nem figyelmeztethetem eléggé a szülőket és kisdedovókat, hogy közönyösek ne legyenek. Ne legyenek pl. a játékszerek méreg tartalmu festé-

kekkel festve, mint ólomfehér vagy egyéb más tartalmu festékekkel, továbbá ne legyenek olyanok, hogy a gyermek magát könnyen megsértesse.

A játékok mibenléte pedig olyan legyen, hogy alkalma legyen a gyermeknek szabadon mozogni; mert míg játék közben fejleszti a gyermek erőit, és a gyermeket foglalkozás, tevékenység által mindig jó kedvben tartani, képezi az első nevelés nagy feladatát. Igen téves azon felfogás, hogy a gyermekek játékaik haszontalan mulattatások; hisz mi emberek, a földnek gyermekei is játszunk, mi emberek is örvendünk foglalkozásunknak. Nincs üdvösebb intézmény mint egy kiseddóvó intézet, itt neveltetik a gyermek a paedagogia és a medica igényeinek megfelelőleg, itt érvényesül azon elv, hogy a gyermek első tanítása játék alakjában történjék, melyhez a komolyságot csak fokozatosan kell mintegy beszóni.

Dr. Kohn Antal.

A társas nevelés előnyei.

Bármily nagy befolyással legyen a kisedekre a család, ki kell abból lépni a gyermeknek, mert csak a társas nevelés útján képes ő a társadalmi életben való boldogulásra kellően előkészülni. Sokan azt gondolják, hogy csak az értelmi nevelést adhatja meg jobban a kisednevelő intézet, mint a szülői ház; mások azt vélik, hogy erkölcsi nevelést főleg a kisedeknek a jó szülői háznál semmiféle intézet nem adhat jobbat. Én ellenkezőleg különösen az erkölcsi nevelés tökéletesítése végett tartom szükségesnek a gyermeket mennél előbb az életnek mintául szolgáló intézetekbe küldeni. Kit tartunk legéletrevalóbb embernek? Nemde azt, aki az élet bonyolódott körülményei folytán számtalanul elágazó-külömböző akarat közt gyorsan megtudja választani a leghelyesebbet? A helyes akarat megválasztásában kell tehát ideje korán bele gyakorolni a gyermeket. A legnagyobb testvéri körben is hiányzik az egyenlő viszonyok között az egyediségek oly külömbözősége, a mellyel a külvilági körben találkozik a gyermek, tehát a legnagyobb testvéri körben sincs oly tere a külömböző akarat közti választás megtanulásának, mint a legkisebb intézetbeli társaságban. A gyermek a családi körben valamire legtöbbször az övéi iránti szeretetből határozza magát el. Itt nem érzi az emberek ellentörekvésének nyomását, mert a családi körben a testvéri és szülői szeretet minden akadálytól megtisztítja az utat, mit az idegenekkel való érintkezésben magának kellett volna megtenni; az eközben szerzett keserű csalódások, a házon kívül nem lépő gyermeket csak ellenséges viszonyba hozzák a világgal. A nevelés valódi célját t. i. a gyermek azon rendeltetését, hogy egykor a társadalom tag-

jának is kell lennie, a szülői ház önzésből elejti, nem méltányolja eléggé; a gyermeket csak mint saját gyermekét tekinti, s ezen személyes érdek miatt a közérdek háttérbe szorul. A beszéd tanítást is fölötte megkönnyíti a hasonló koru kisedekkel való gyakoribb érintkezés. Elkülönözve nevelt gyermekek rendszeren bátortalanok, idegenekkel szemben szőszegények, hangjuk igen gyenge és nem tiszta. Igaz hogy a családok érintkezéseivel, a gyermekek is érintkeznek idegen gyermekekkel, de rendetlenül, ritkán, szűk körben, hol nem valószínű, hogy alkalmas pájtásokra lel. A nevelés követelményének megfelelő közös szellem megalakulására elégtelen az a társaság, a mit a szülők így nyújtanak gyermekeiknek. A szükséges társas kör megtalálását nem bízhatjuk a véletlenre, nehogy elrontsa, amit otthon épített. A gyermeknek nem csak másokkal való érintkezésre kell alkalmat adni, hanem a közös cél munkálásra is. A társadalmi kötelességek teljesítésére csak így szoktathatjuk a gyermeket ideje korán. Ámde erre csak oly szabályos társaskör lehet igazán alkalmas, mely a gyermeket nem engedi kénye kedve szerint cselekedni: nagyon sok társasággal csak szórakoztatnánk a gyermeket, de zavaróak nevelésünket. De azért a társaság megválasztásával se járjunk el nagyon aggódva, nehogy szabadságunknak korlátozása oly terhes legyen, hogy az alóla való kibujáson törjék a fejüket; ellenkezőleg korán ismerjék meg azon gyermekeket, kikkel az életet át kell harcolniok. Észertint legjobb a kisednevelő intézetben felkeresni a kis pájtásokat. Itt tágasabb a társas kör, a kínáló viszonyok többfélék, mint otthon, mégsem oly szabályozatlan és zilaht, mint a családi élet nyújtotta. A gyermek pájtásai között önnállóbb, mint a szülői ház védelme alatt, másrészt egyenlő igényekkel lépnek fel egymással szemben. Igaz hogy a családi körben nyújtott előnyök itt elesnek, de helyette újakat nyernek. A játszótársak szoros kötelekbe lépnek; az érdekek, örömeik, gondok az egész életrend, munka, felügyelet, szabadságukat korlátozó parancs és tilalom, egyenlőség tán egész életre összefüzi őket. Az egymással és egymás ellenében való föllépésből eredő küzdelemben nem egyenként, hanem csoportokban állanak egymással szemben, mert az egyes csak társa és segítségül állhat meg. Így a foglalkozásban a kölcsönös függés tudata képződik: megtanulja magát társai tagjának tekinteni, mindnyájok bajában, javában részt vesz.

De azért az egyes csoportok elkülönülésük mellett is, a külvilággal szemben összetartozók. A dolgok és társalgási viszonyok értéke fölött szerzett tapasztalatból, megtanulhatja a gyermek: mit kell tenni, vagy nem tenni, mit kell bírni vagy nélkülözni, mit kell tenni vagy nem tenni; megtanulhatja azt, hogy a mi kellő, megengedhető, erköl-

esős célra vezet, azt meg kell tenni, a mi nem, azt fel kell áldozni. Ha ezt a gyermek nem találja ki, a nevelő utalja erre, de oly módon, hogy azon meggyőződés kísérje választását, miszerint türelem kell bizonyos cél elérésére. A türelem gyakorlására az élet keresetlenül is nyújt alkalmat, de azért az alkalmat szándékosan is elő kell teremteni, hogy a gyermek el ne kényesedjék, hanem helyesen edződjék, hogy a munka és szünet, komolyság és vigság közt meg legyen a helyes csere.

A családban az apa, anya akaratának kell engedelmessé válnia. A nyilvános életben ezek helyett a törvénynek, a kisdiednevelő intézetben a nevelőnek, ki a törvény személyesítője; tehát nem a tanító személyének, hanem hivatalának engedelmessé válnia. Persze hogy a nevelő hivatalos tekintélyét fel ne adja; hivatalának kell élnie, úgy hogy sem a gyermeknek, sem a világnak nem szabad benne mást látni, mint a nevelőt.

A nevelő az intézetben jobban fentarthatja a foglalkozáshoz való kedvet, az ismertető tárgyak iránti ismeretséget, mint a szülők otthon. Mindig van a gyermekek közt, aki elevenségét, buzgalmit növeli azzal, hogy látja, miként nem vezetett fáradsága hiába; és az ebből munkájához merített új kedvvel, szeretettel serkenti a hanyagokat, élénkíti a kedvetleneket, és hasonló kezzel tölti el a gyermek lelkét is.

Sok hibát kiigazít a társaság a gyermekből a nevelő minden hozzájárulása nélkül is, a melyek tán éppen a családi körben keletkeztek. Így a dacosra, fejésre rá sem hederitenek, és ez utóbb a társaság szükségénél fogva keres utat a játékba jutni; a hiúság, elbizottság megszügyenyítéssel gyógyítatik; az ügyetlenség kijavítottatik, és utoljára figyelve, erőlködéssel kiigazítja azt; a lustát társai elevensége — a gyöngét a képebb mérsékelt tevékenységre ragadja; a félénket bátorítják, az elkényeztetettet edzik. A példa és a köztük keletkező verseny, a kölcsönös támogatás és simogatás mind hozzá járul ahhoz, hogy némelyik hiba, hűség mely a magánnevelésben rejtve marad, kitudódik ha társaival összehasonlítottatik.

Más részről igaz, hibák is keletkezhetnek a társaságból, a többek közt a becsület érzés hamis iránya; a tulbecsülés, a becsvágy; ekkor arra törekednek a nevelő, hogy méltó tárgyat nyerjen; a jó, szép igazra tereltesse a becsvágyt.

De azért az intézetnek a családdal is kezdet kell fogni a cél elérésére, mert az intézet tekintélyének minden megtámadása, munkája sikerét veszélyeztetné; kettőjük egybehangzása pedig fokozza. Ez az összefogás annál fontosabb, mennél könnyebben állnak elő a szülők, ellenmondó és ritkán paedagogikus fölfogásból eredő elvekkel. Egymás iránt bizalommal kell lenniök, ez úgy érhető el, 1-ör ha a szülőkkel érintkezik a nevelő

arra nézve, a mi a gyermekek erkölcsi fejlesztésére vonatkozik; és 2-ör ha a nevelő oly paedagogia neveltséggel bír, hogy a szakembernek tekintésük a szülők; ezen kívül 3-ör ha általános műveltsége és erkölcsi jelleme is van neki.

Kivált azért fontos ez a három kellék, mert ma még minden szülő hivatva érzi magát a nevelésben helyes ítélet hozásra, és így a nevelőt is megítélni, noha mindenből többet tanulnak teljes életükben, mint a nevelés tudományból.

Csak úgy lesz közös társas életet fejlesztő az intézet, ha gyermek és nevelő mellé még a szülők is belépnek a társaságba, mert csak e háromnak van egy célja t. i. a gyermek fejlesztés. A két elsőnek különböző célja van: a gyermeké nevelhetni, nevelőé nevelni, csak a szülők egyesítik e két célt. Ugy munkálják a nevelőintézet közös célját mind a hárman, ha mindegyik hozzá járul a maga részéről.

Hamár a kedvező családi körülmények közt is sok hiánnyal jár a magánnevelés, és szükséges azt társas neveléssel pótolni, mennyivel szükségesebb az intézet oly gyermekek számára, akik semmi nevelésben sem részesültek, vagy éppen rossz házi neveléssel lettek sújtva.

Nevelőkké a szülők is csak a gyermek lelki és testi sajátosságai figyelmes szemlélésében buvárkodók által szerzett tapasztalatok tanulmányozása és alkalmazni tudása által válhatnak. De a család különösen az anya van-e mindig abban a helyzetben, hogy nevelővé képezze magát, és képes-e a kellő időben és módon egész terjedelmében teljesíteni, csak az első nevelés követelményeit is, ha értene is hozzá?! Nem hagyatják e sok gyermek magára; nem tétetik e ki káros befolyásoknak éppen azon időben, melyben a képzés első alapja rakatik be? mivel éppen az anya kényszerítve van a családi élet fentartásának munkájában részt venni, vagy mivel nem tudjuk felfogni ezen első képzés jelentőségét, vagy mivel nincs annyi erkölcsi erejük, hogy önmegtagadással végezhetnék ezen anyai kötelességeiket, vagy mivel hiányzik a hozzá való ismeret, ügyesség és eszköz. Sokszor tehát végszükség más körre bízni a gyermeket, nehogy a korai testi lelki halálra való hajlam fejlődjék ki bennök a társadalom kisebb s nagyobb kárára.

Tudva azt, hogy Magyarországon 30 holdtól 10000 holdasig csak 5000 ember van, tehát a többi földmivesnek csak 30 holdon aluli birtoka van, a hol minden munkabíró családtag az élet fentartásával foglalatoskodik; esuda—e ha világon egy országon sincs oly nagy gyermek halandóság? Ha ez nem esuda, az bizonyára nagy esuda, hogy erkölcsi és nemzetgazdászati okokból nem látták be még minden helységben a kisdiednevelő intézetek meghonosítását áldásosnak.

Holló István reáliskolai tanár.

Miben lehet és kell is hogy legyen a kisednevelés segítségére a népiskolának ?

(Vége.)

Egyik szép feladata óvodáinknak a gyermeket saját lényével, testének részeivel megismertetni. Nem szükséges sőt nem is szabad a test részeket, s ezek céljait a legkisebb részletekig ismertetni, de az már elodázhatlan, hogy a főbb — így jobban föltűnő részek megnevezésére s jobban kidomborodó céljuk fölismerésére a gyermeket rá vezessük. Ismerje meg a gyermek a testet egészen, ismerje meg a főbb részeket, tudja meg mi hasznát veszi ezeknek, s miként ápolja óvja azokat, hogy a testi sérülésektől megmenekedjék. A fej feltűnőbb részei, mint koponya, arc, homlok, szem, száj, áll, ajak, fülek egyenként ismertetnek, szinte ez történik a törzsön, végtagokon, röviden de közel foghatólag említvén föl ezek rendeltetését.

Az ismeretszerzés elsöben csak szörványos szemléltetés által eszközöltetik olyan tárgyaknál, melyek a gyermekhez közel esnek, s öt érdeklik. Megismertetjük először a hasznosabb házi állatokat, később a ritkább — vagy vad állatokat, a lakóházat melléképületeivel — az utcát, falut várost kerületével. Eszmeláncolatilag áttérünk élelmi cikkeinkre, ruházatunkra, s azon iparágakra, melyeknek ezek előállítását köszönhetjük.

A számismeret elemeibe is bevezetjük a gyermeket, nem ugyan isten tudja miféle gépek segítségével, hanem test részeinek; játék tárgyainak felhasználásával, s e tekintetben is nagy óvatossággal kell eljárunk, hogy mértéken túl ne menjünk. Kisebb gyermekkel elég 5-ig számoltatni, de a 6 éve-eknél sem mehetünk túl a tizen, s itt is oly műveleteket tehetünk csak, melyek érdeklik, s értelmét túl nem esigázzák, miért is a többszörözés s zavartabb osztás mellőzendő.

A gyermek alkotó tehetségének fejlesztésére kiválólag alkalmasak a Fröbel-féle foglalkozások, melyek ítélő és gondolkozó tehetségeit is nagyban fejlesztik, ha a nevelő segédkezése nem száraz és tudományos színű, hanem érdekes és egyszerű.

A népiskolának látható szolgálatára van a vonalak fekvéseinek ismeretére vezető vessző lerakás alkalmazása, s a rajz gyakorlat, mely helyesen alkalmazva megmenti a népiskolát az íráshoz szükséges előismeretek fáradságos begyakorlásától.

Végül ha megemlítjük, hogy minden cselekvésünk — minden ismertetésünknel oda törekszünk, hogy a gyermek ne legyen puszta gép, hanem öntudatosan gondolkozó eszes lény, ki cselekményében értő, érző, és akaró tehetségének hasznát venni törekszik, azt hisszük ezzel röviden kimerítettük tárgyunkat, mit módosítani kibővíteni, vagy megrövidíteni csak népnevelőink indokolt kívánatára lehet.

Teremtünk segélyalapot a kisednevelőknek.

Aki figyelemmel kísérte a kisednevelők orsz. együletének működését, az tudni fogja, hogy e cikk írója évek előtt tervezte a segélyalap megteremtését, saját kezdeményezéséből gyűjtött is e célra mintegy 80—90 forintot, melynek a központ kezelése alatt kell lenni, s egy csupán ez okból összehívott rendkívüli közgyűlésen indítványt is tett e tárgyban, akkor azonban az ügy elnök azon nyilatkozatával, hogy majd ha 2000 frtunk lesz e célra, akkor intézkedjünk, elüttetett. Furesa logikának tartottam ugyan az okoskodást, de bele nyugodtam azon reményben, hogy a 2000 frt összehozására a kísérletek el nem maradnak. Miután azonban év év után múlik el anélkül, hogy a központ mint illetékes testület csak valami kis lépést is kockáztatott volna ez ügyben, időszerűnek, sőt szükségesnek látom a dolgot föleleveníteni, s kartársaim figyelmét e közhasznú és szükséges intézményre újból fölhívni.

Talán indokolás sem volna szükséges, hisz a hányan vagyunk, mind jól tudjuk, hogy ha semmiért másért, csupán azért is szükséges volna a segélyalap megteremtése, hogy abból a kezdő- vagy állomásra menő kisednevelők első szükségletük beszerzésére nyerhessenek vagy teljesen kamatmentes, vagy nagyon olcsó- s könnyű részletekben vissza fizethető kölcsönt; mert alig tévedek azon állításomban, hogy pályatársaink jó részt úgy mennek állomásaikra, hogy a mikor a kocsi-bért kifizették, alig marad erszényükben néhány garas, pedig a nevelő tekintélyéhez és függetlenségéhez nagyban hozzá járul azon körülmény, hogy mennyire bírja a közönség pénzbeli segélyét kezdetben nélkülözni, s ha ezt nem mellőzhetve az egyesület segélyét veszi igénybe, vége függetlenségének, ha pedig ezt kikerülve hitelt nyit magának, akkor meg a sokkal rosszabb zaklatásnak teszi ki magát, míg ily segély alap létele esetén minden kényes természetű bajoktól mentve van, s úgy léphet föl mindjárt, mint aki senki segélyére rá nem szorult.

De hát vannak más körülmények is, melyek ily alap létesítését parancsolják. Betegség, halálozás, anyagi bajok egymást érik nálunk is, mert hát emberek vagyunk, s honnan várhatunk könnyebb és méltányosabb segélyt, mint abból a vagyomból, mit magunkénak nevezhetünk? Igazán megbocsáthatlan könnyelműség lehetett csak oka eddig is e tekintetbeni hátra maradásunknak. Hiszen csak kis akarat kell hozzá, s a segélyalap egy év alatt meg van teremtve. Vagyunk vagy háromszázan, e számból csak fele álljon is össze, s adjon az első évre 2—2 frtot, már van 300 frtunk, mi az általam gyűjtött összeggel és kamataival tesz körülbelül 400 frtot.

Azután vessünk krajeáros adót intézeteinkre úgy, hogy minden ovonc után fizessenek a szülők havonta csak egy krajeárt, és a körülbelül 15000 ovodai növendék után lenne egy év alatt 2200 frtunk mely összeg a következő évek jövedelmeivel pár év alatt oly esinos tőkét teremtene, hogy abból szükségleteink kellőleg fedezve lennének ;

Vegye fontolóra ez ügyet a központi választmány, s ne hallogassa tovább, mert ha figyelmeztetésünk nem lenne sikeres, akkor sajnosan kellene meggyőződni arról, hogy a kisednevelők érdekei iránt semmi jó érzéke nincs.

A budapesti lipótvárosi I számú iskolaszékek emlékirata a Fröbelkertek ügyében.

A fővárosi lapok napi hirei ismét egy örvendetes tényt hoznak nyilvánoságra, azt tudniillik, hogy a kisednevelés terjesztéséhez hozzá szolt végre a főváros egyik legtekintélyesebb iskolaszéke mely a főváros tanácsához benyújtott emlékiratában megemlékezvén a gyermekkertek fontosságáról, azoknak rendezését, pártolását s nagyobb összeggel leendő évi segélyezését hozza indítványba.

A tanácsnak Kralovánszkyné kérvényére legutóbb hozott elutasító végzése után alig lehet ugyan reményünk, hogy a lipótvárosi iskolaszék indítványa még ma kedvezőbb megoldást nyer, még is több oknál fogva örülnünk kell az emlékiratnak, mely egrészről talán hasonló előterjesztésekre ösztönözheti a többi iskolaszékeket, más részt gondolkozóba ejtheti a fővárosi tanácsot, mely más nemes célu intézmény mellett a kisednevelés iránt eddig bámulatos közönyt tanusított ; de e közönyt kimagyarázza az iskolaszékek eddigi magatartása, mely intézményünket sem figyelmére sem jóakaratu pártolására soha nem méltatta ; mert azt be kell látni mindenkinek, hogy a fővárosi tanács tanügyi dolgokban illetékes közegeinek indítványa fölött nem szokott csak oly rövid uton napi rendre térni, és ha az iskolaszékek korábban járulnak e tárgyban a tanácshoz okadaltolt indítvánnyal, ma a kisednevelés ügy más állapotban van, de más állapotban van az egész hazában, mert a főváros példája igen sok helyen talált volna utánzásra.

A lipótvárosi iskolaszék emlékirata még sok mulasztást tehetne jóvá, ha azt P. Szathmáry ur sietne az ügy javára értékesíteni. Az ügy igen egyszerű. Az országos kisedóvóegyesület választmányi üléséből egy részt egy elismerő iratot kellene a lipótvárosi iskolaszékeknek átküldeni, más részt ennek kidolgozott emlékiratát a választmány bővebb indokolásával meg kellene küldeni az összes budapesti iskolaszékeknek azon célból, hogy

ezek hasonló előterjesztést tegyenek ; és pedig lehetőleg egy időben ; de e felhívást, vagy megkeresést nem volna szabad postára bizni, mert tapasztalat szerint az így küldött bármily szépen is fogalmazott iratoknak közös sorsa az akták közé való eltemetés, hanem az egyesület tagjaiból alakított 3—5 tagu küldöttség által kellene az iskolaszékek elnökeinek átadni, s őket ez alkalommal az ügy pártolására megkérni. És ha még annyi fáradságot is venne magának a küldöttség, hogy az iskolaszékek befolyásosabb tagjait is fölkeresné ezzel föladatának megoldását csak elősegíthetné. A dolog azonosságánál fogva jónak látjuk megjegyezni, hogy a kisedóvodai törvény meghozatalát sem remélhetjük addig, míg az orsz. egyesület a képviselőház tagjait személyenként meg nem kísérli maga részére megnyerni. Sokan ezt lehetlennék tartanak, mi igen egyszerű és könnyen kivihető dolognak tartjuk. Válasszon az orsz. egyesület egy 20 tagu küldöttséget, mely az előre hivatalosan értesített országgyűlési pártoknál tisztelegjen, s őket a törvény meghozatalára fölkerje, — tegye ugyanezt a kormánynál, a képviselőház elnökénél, s tagjai által hasson magán uton a befolyásosabb képviselőkre, s a törvény nagyon rövid idő alatt meg lesz alkotva.

De hogy visszatérjünk a lipótvárosi iskolaszékek Dr Kern Tivadar által nagy gonddal szerkesztett emlékiratára, meg kell jegyeznünk, hogy adatai nem teljesen hitelesek, így például nem áll az, hogy az I. IV. VI. és X-ik kerületekben egyetlen kisednevelő intézet nem volna, mert ott van a várban uri utcában a nőegylet jó régi intézete, ott a VI-ik kerületben Ó-utcában a terézvárosi kisedóvó egyesület ovodája, s ott van Kőbányán az itteni egylet kisednevelő intézete. Lehet hogy ezekről Kern urnak nincs tudomása, s lehet, hogy ezeket nem számítja a gyermekkertek közé, akár így, akár úgy álljon azonban a dolog, az emlékirat érdemét ez nem csökkentheti, mert hiszen ilyen nagy városban mint Budapest akár minden nagyobb utca megtölthetne egy intézetet.

Az emlékirat kiterjeszkedik a létező intézetek helyiségére, melyeket egészségi szempontból kifogásol, valamint azon körülményre is, hogy néhol nem fektetnek súlyt a kifogástalan magyar kiejtésre. Amarra az a megjegyzésünk, hogy egyesületek csekély anyagi erő birtokában nem mindig képesek minden tekintetben célnak megfelelő helyiséget kapni, mindammelllett is a pesti részen nem sok kifogásolni valónk van. Az utóbbinál pedig figyelembe kell vennünk, hogy a nagy számú német ajku gyermekeknél lehetlenn kikerülni néha a helytelen kiejtéseket. Kisednevelőink ma már mind tiszta magyarok, rajtuk tehát nem mullik a magyar nyelv kellő tisztítása.

Az emlékirat indítványozza, hogy a főváros saját kezelése alá vegye az összes gyermekker-

teket, s amennyiben ez nem lehet, adjon a Fröbel- és a kiseddóvó egyesületnek évi 5000—5000 frt segélyt, s e segély fejében biztosítsa magának az intézetek elhelyezésére, helyiségeire, a tanítás és nevelés módjára s az alkalmazandó tanerők kinevezésére a befolyást, s kösse ki, hogy az általa kijelölendő bizonyos számú növendékek a gyermekkertekben ingyen neveltesse.

Mi az emlékirat ezen részét oda módosítsák, hogy ha már a főváros 10000 frtot kész volna évenként áldozni, akkor ezt a pénzt ne adja senkinek, hanem állítson maga minden kerületben egy intézetet, melyeknek főtartása ebből a 10000 frtból a havidíjak hozzájárulása mellett szépen ki is jönne, s így teljes befolyását érvényesíthetné arra, hogy intézeteink a népiskoláknak is szolgálatára legyenek.

Különben az emlékiratról általában csak kedvezőleg nyilatkozhatunk, s óhajtjuk, hogy siker koronázza nemes törekvését.

Rövid szavalmányok.

Ni mit látok ez a gyermek
Tegnap óta hogy megtermett!
Előbb csupasz volt az álla
S most milyen nagy a szakállá?

Nem is lehet az igazi,
Engedd csak megtapintani
Ejnye kópé te oroztál!
Kecskéteknek kárt okoztál!

Van nekem egy szép kis babám,
Ugy vette azt édes apám,
Azért vette mert jó vagyok,
Mindenkinek szót fogadok.

Pajkos gyermek nem barátom,
Én az ilyent csak sajnálom,
Mert a pajkost soha senki
Nem kedveli, nem szereti.

A jószívű Feri.

A kis Feri kiállott az utcára,
Kezdte enni ozsonáját javába!

Arra jött egy szegény árva, s könyörgött;
Magsajnálta, s odaadta a szőlőt.

Beszaladt a mamájához kis Feri,
Kérte szépen adjon szőlőt még neki.

Egy szegénynek oda adtam a szőlőm,
Azt is mondta: igen szépen köszönöm.

Jól van fiam, ezt máskor is teheted,
Adj szegénynek, az árvának ha lehet!

Danka István.

A nyulaeska.

Társas játéokra alkalmas.

Egy nyulaeska az erdőből jött egész ide,
Ah! meg fogni hogyszeretnők, de nagyon fürge,
Nézd fülecskéit hegyezi, tán valamit hall,
Most meg milyen egyenest ül, és káposztát fal.
Most dörzsöli lapos orrát
A mi vidor kis nyulaeskánk,
S milyen lehuzódva figyel,
Azt hiszi, hogy vadász lépdel.
Puff! a vadász lőtt egy nagyot,
A nyulaeska haragudott,
El is szökött rögtön gyorsan,
Ha meg nem állt, most is rohan.

Németből

özv. Dyk Ferencné.

Csodabogarak.

Iroda-lom

a „Kisdednevelés“-ből

Tehát lapunk új rovattal gazdagodott, méltatására a „Kisdednevelés“ nagy genialitásának, mellyel azt akarta a világnak megmutatni, hogy 16 lapját mégis csak be tudja tölteni, nem ugyan valami új eszmével, hanem új irodalmi szeméttel.

Méltónak tartjuk megőrkítésre, mert a mely lap oly nagy leleményességet bír tanusítani lapja megtöltésében, mint a „Kisdednevelés“, az méltán megkövetelheti a külön helyet a Csodabogarak rovatában.

Tessék átnézni nevezett lap augusztusi számát. Volt ennek a lapnak hét oldalra való kézirat; de tizenhatot kellett megtölteni, elővette hát a megboldogult „Hon“-nak sajtkereskedésbe került néhány számát, kiollózta belőle P. Szathmáry utleírását, s ezzel megtöltött ismét hét teljes oldalt; de a lap csak nem akart megtelni, hiányzott még két oldalra való kézirat. Volt sürgés forgás a szerkesztőségben, no meg zavar rettenetes. Belép a levélhordó, új lapot helyez az aztalra; a „Kisdedvők és Gyermekkertésznők Lapja“ volt. Új lap? és ily későn jön? No megállj tolakodó, nagy szükségem van rád, éppen jókor jöttél, fogsz te nekem adni két oldalnyi töltelékot. Csak meg kell nézni mi van benne.

A megtekintés a „Vegyesek“ rovatán kezdődik, folytatva az 50 aranyos pályázati hírig. Meg van a corpus delicti. „Az mégis szem . . . ség kö-zólni, hogy jólehet a három pályázó egyike én- a jelenlegi óvóképezdei igazgató voltam, az 50 aranyat mégis az általam kialakított Szerdahelyi Adolf volt igazgató halászta el orrom elül; az meg már plusquam d . . . ág, hogy egy ismeretlen Holló vájta ki előttem a dicsőséget dicséretre méltatott pályaművével.“ „Ez a lap haszontalan egy lap,

mert először nem én nyertem meg az ötven aranyat, másodszer mert az aranyakat Szerdahelyi rakta zsebre, harmadszer azért haszontalan mert se pénz, se dicsőség. „Mit szöll a világ?“ „Ezt a gyalázatot nem lehet megtorlás nélkül hagyni, meg kell bosszulnom magamat, mert ez egy piszkos lap — szerkesztője egy kötekedő sehonuai, ki eddig sem tett semmi hasznat az ügynek, s ezután sem fog tenni soha.“ „Óh én szerencsétlen ember, kit nemcsak az aranyok hagytak eserben, de még a dicsőség is. Minden álmom szétfoszlott, már ott képzeltem magamat a lépeső följáraton Gróf B. untzwich Teréz szobra mellett megörökítve. És most . . . fejem kábul, vérem pezseg.“ „Meg-meg bosszulom magamat.“

És megszületett a „Kisdednevelés“ irodalmi szemléje, diszes kiállításban. Érdemes az átolvasásra nagyon, azért is, hogy az 50 arany elvesztése fölött vadul tomboló szenvedély nagyszerű hullámcsapkodásaiban gyönyörködhesünk, s azért is, hogy a „Kisdednevelés“ érdemes szerkesztőjének szemlési képességét bámulni tanuljuk.

Igazán nagyszerű ésszt, mindenkifölött kitűnő szerkesztői tehetséget árul el ez a szemle, mely egy előfizetési fölhívás, s egy évkönyvre hozott észrevételek néhány pontjából bir egy új vállalatot egészben bemutatni. Igaz ugyan, hogy az általa eszlári kés alá fogott lapnak több cikke is volt, az is igaz, hogy éppen tizenháromat tett a száma azon cikkeknak, melyeknek boncolgatásához nyulni tanácsosnak nem tartotta, hanem hát ennek magyarázata abban van, hogy a „Kisdednevelés“ szerkesztője babonás ember, különben is egyedülállván, a 13-mas számmal nem mert megbirkózni. No meg aztán már csak két oldalnyi töltelékre lévén szüksége, mintán ezt bus kesergő rugdalózáisaival betöltötte, nem látta szükségét annak, hogy a többi cikk ismertetésére is áttérjen.

Mint halljuk, a „Kisdednevelés“ derék szerkesztője saját érdemeinek megírásával fáradozik, az ide vonatkozó hűséges adatok megszerzésében Szerdahelyi Adolf által segélyeztetik.

Azt mondják, hogy főfájást okozott a tisztelt szerkesztő urnak lapunk azon észrevétele, hogy a pályázatok betöltésénél nem helyesli az orsz. egyet eddigi azon szokását, hogy külön ajánló leveleket küldözget külön firmák alatt. De hát mit okoznak önök ez eljárással az oly szerencsétlen pályázóknak, kik önök nélkül juthatnának ugyan, de önök miatt nem juthatnak állomásra? Bizonyosan fájdalmasabb azok gyomor émelgése, mint az önök fejfájása.

Hanem a tisztelt szemlész ur ért a csalfasághoz, ezt mutatja legalább azon állítása, hogy lapom a gyermek menhelyek intézményét, s a nőnevelők alkalmazását megtámadta volna; esakhogy azoknak az olvasóknak, kik mi mellettünk csoportosulnak, van ám annyi józan eszük, hogy lapom átol-

vasása után szemlész ur ravaszságának föl nem ülnek, és vagy azt hiszik, hogy szemlész ur hamis ember, vagy pedig hogy rövid látó.

Azt azonban készséggel elismerem már most, hogy a „Kisdednevelés“ segélyezése nem elhallgatás, de fölszólás céljából történik, mint ezt mutatja a megjelent **iroda-lom is.**

Hogy mily gonoszán számító ember ez az én drágalátos collegám, kitűnik azon állításából, hogy én kötekedő természetű vagyok. Ezt már csak azért mondta, hogy éppen azért ne kössek bele lapjába. Nem rosszul számított a csókolni való. Csakugyan nem nagy kedve támadhat az embernek oly szellemtelen lap bírálgatásához fogni. De mit is lehetne ott bírálni? Talán P. Szathmáry utleírását? Vagy Tóth bátyánk cikkét, melynek utolsó részét a szerkesztői gondatlanság teljesen értelmetlenné tette?

No de azért van egy érdeme a „Kisdednevelés“ derék szerkesztőjének, s ez azon felfedezése, hogy belőlem sértett hiuság beszél, s hogy a szerkesztő eserének az volt oka, miszerint én a lapot személyes surlódásokból folyó epéskedéseimnek kiöntésére használván föl, ezt a választmány szememre lobbantani volt kénytelen. Ezekről eddig csakugyan nem volt tudomásom, mert hiuságomat sem öles plakátokkal, sem más uton nem fitogtattam, s a választmány szemrehányásáról ez ideig mit sem hallottam. Amiről tudomásom van az hogy derék collegám ugy csuszott az általam önkényt letett szerkesztői toll után, mint eb a csont után. Nagy szüksége is volt rá, mert nélküle soha nem jutott volna el az igazgatói székre.

Vagy tán a szemrehányásnak azért kellett volna megtörténni, mert én egy nagy esomó kétes erkölcsű nő magaviseletét ostor hegy alá fogtam? Hiszem hogy az különösen fájhatott szemlész barátomnak; de hát legyen nyugodt legalább elhallgattam azok neveit, kiknek a félrevezetésben orszlún részük volt. Azt hiszem megértjük egymást?

Még soha kérkedőleg föl nem említett írói és paedagogusi képességemet is bírálata alá veszi a kis hamis. Megbocsátom őszinteségét, s elismerem hogy mit az ő lapjába is irtam, mind nem ért semmit, de hát mit tehettem én róla, ha a szerkesztő oly tudatlan volt, hogy ez értéktelen hitványságoknak helyet adott lapjában. Lett volna csak olyan őszinte az én cikkeimre, mint Fodor és Tóth Istvánéira, mely utóbbiét csak alelnöki tisztére való hivatkozásom mentette meg a papir kósártól, hát én bizony gyakori kérése dacára sem alkalmatlankodtam volna irkafirkáimmal. A „Kisdednevelés“ munkatársai előre is örülhetnek munkálkodásuk kellő méltatása felett.

Hogy van az, hogy most még is szívesen látja Tóth István cikkeiket? Nagyon megfogható okból történik ez. Először kell a töltelék, másodszer most ő tanítja Tóth Istvánt írni.

Végezetül azt mondja a drága collega, hogy P. Szathmáry nem szorult az én tanácsomra. Hát ezt tökéletesen elhiszem, hanem azért az olyan szemlétről, mely komoly vitatkozásokba bocsátkozni nem mer, mely egy lap ismertetését csupán előfizetési föl hívása segy észrevétele után eszközli, mely 15 rovat közül 13-hoz szólni nem bátorodik mely mégis más lapokat terrorisálni törekszik még sem mondhatok egyebet: mint hogy az egy való-
ságos i r o d a - l o m.

Aki nem hiszi, olvassa el.

Dongó.

Levelezés.

S z a b a d k a 1882. szept. 12.

T. Szerkesztő úr!

Becses lapja mult augusztusi számában egy szabadkai tudósító oly sötéten festi ovodáink állapotát, hogy a helyi viszonyokkal nem ismerős ebből azt hiheti: hogy ovodáinkban — egynek kivételével — örökös civódás és egyenetlenség uralkodik az ovodai kisednevelés kiszámíthatlan kárára. Az igazsággal homlokegyenest ellenkező ezen koholmány ellen ugyancsak az igazság nevében ezennel tiltakozunk. Melyik háztartás az, hol egyszer másszor egyenetlenség, pörpatvar elő nem fordulna, s azért rögtön paphoz, bíróhoz szabadjanak a házaspárok? S ha ók maguk nem teszik, nem viszik mosni piacra szennyesöket, mily joggal teszi ezt egy idegen? Ha valahol k. óvó és ápolónó között magán kellemetlenség fordul elő, chez még a törvényes fölsőbbségnek sines joga hozzászólni mindaddig, míg az az ovodai kisednevelésre nem káros befolyásu; — s azután is pedig csakis ezen t. fölsőbbségnek és senki másnak. Nálunk pedig mint minden nyilvános ovodának a törv. fölsőbbsege rendes fokozatban az iskolaszék, s ennek megbizottja az el. isk. és ovodák igazgatója, a városi t. tanács, a közigazgatási bizottság, végül a miniszterium. És csakis, ha mindezeknél a sérelem vagy panasz elintézését nem nyert vagy elejtetett: akkor van csak joga a panaszos vagy elnyomott félnek a nyilvános fölszólalásra; — akkor is pedig beszéljen csak saját nevében, s ha a 3. körü k. óvának panaszja van ápolónője ellen, ne szólljon akkor az összes szabadkai óvodákról.

A t. szerk. urnak

alázatos szolgálói

Völgyi Lajos

4. körü bel.

Tompa József

4. körü óvó.

Lányi Ignác

5. körü kisedóvó.

Lukácsy Mária

VIII. körü óvónő.

Mucsy Tóbiás

6. körü.

Tisztelt szerkesztő ur!

S z a k o l e z a, aug. 31. 1882.

Szakoleza város kisedóvodája folyó év július hó 17-én adatott át a közhasználatnak. Az intézmény kezdetben igen kevés jövőt ígért, mert az első hónapban a kisedek száma csak nagy nehezen szaporodott föl 30-ra; de már a következő hónapban 54-re emelkedett a gyermekek létszáma. Városunk közönsége német és tót ajku, azért az iskolaszék hazafias érzelmeitől indittatva céljául tűzte ki a kisedóvoda felállítását, hogy így a magyarosítást legalább a fiatal nemzedéknél alapjában megkezdje. Valóban nagy küzdelmek árán jött létre ezen intézmény, mert a város a lakáson kívül egyébbel nem járul az intézet fenntartásához. Kopcsay János iskolaszéki jegyző- és gymn. tanár erélyes működésének köszönhető, hogy mindazon akaJályok legyőzettek, melyeket nem magyar érzelmű lakóink ezen intézet megnyitása elé gördítettek.

Miután az intézet 300 frt. évi segélyt a magas kormánytól; a várostól pedig lakást kap, a gyermekek által fizetendő 50 krnyi havidíjjakkal szaporodó jövedelem az intézet jövőjét biztosítani látszik, különben hallomás szerint kilátásba van hozva az orsz. kisedóvó egyesület segélye is.

A kisedóvoda helyisége jelenleg egy szobából és egy sötét kamrából áll, ezen kívül az udvaron egy kerttel is rendelkezik, melyben sátor állítottatott fel a nap heve ellen, a helyiség igen szép helyen van, a piacon. Ugyanazon házban még három iskola van, u. m. a felsőbblyányiskola, az ipariskola, és zsidó elemi iskola; de lakók nem zavarják a kisedek figyelmét. A felszerelés is kielégítő, vannak rendes kis támlás padok, két munka asztal, az óvónőnek egy íróasztal székkal, és hozzá az ablaknál állványnyal. Itató- és mozdó-edények rend- és tisztántartáshoz való tárgyak.

A szemléltető és foglalkoztató eszközökből megvannak a Tempszky-féle fali képek. A játékok közül egy nagy fej céldobáshoz, egy láda teke játék, 13 db. karika és bot a karika játékhoz, egy kézi számoló gép. A Fröbel játékokból az első és második szemléltető szekrény. III. építő szekrényből 32 db. s 30 gyermek számára négyszögü és három szögü lerakó táblácskák.

Ezen felszerelés a kezdetnek igen elég, kőssöbbre még több is van ígérve.

Br. Ir.

Kérelem a hazai tanító testületekhez.

Miután kisednevelő intézeteink általános elterjedése attól függ, mennyire ismerkednek meg vele néptanítóink, és mivel ez intézmény a népiskola szempontjából is eredményesen és áldásosan

csak úgy működhetik; ha kisdednevelőink és néptanítóink egymáshoz közelednek, egymást megértik, egymásnak óhajaikat, kívánságukat elmondják, a kisdednevelő megmondja a néptanítónak miként nevel az óvoda, működése mily fokozat és mily arányban halad? — a néptanító ismét bizalmasan adja a kisdednevelőnek tudomására, hogy mily irányu működésével lehet a népiskolának, hasznára és szolgálatára, — azért is, hogy a kisdednevelés ügye iránt eddig közönyös néptanító társaink érdeklődését fölébreszthessük, de főleg azon okból, hogy kisdednevelőink működési tere a népiskolára való tekintetből egy igazi szaktestület által határozottassék meg, bizalomteljes tisztelettel kérem föl a hazai tanító testületeket, hogy tudomásul vevén lapunk „Miben lehet és kell is hogy legyen a kisdednevelés segítségére a népiskolának?” című ezuttal már be is végzett cikksorozatát, miután ebből a mi működésünk iránya teljesen kidomborul, sziveskedjenek tanítóegyesületek gyűléseiken vitatárgyává tenni a maguk részéről azon kérdést, hogy „mit vár ismét a népiskola az óvodától?” És mivel lapunk egyik legfőbb törekvése e két kérdést tisztázni, s ennek megállapításával a két nemű intézmény működését összehangzatba hozni, e célok elérhetése s a népnevelés emelése tekintetéből legyen szabad a fenti kérdésekben hozott megállapodásokat lapunk részére tisztelettel kérni.

A szerkesztő.

Válasz a „Kisdednevelés” szerkesztőjének.

A „Kisdednevelés”-nek lapunkkal szemben tanusított jellemezhetlen magatartására kijelentjük, hogy egy oly lappal, mely hasárait csak olózás által tudja megtölteni, mely tárgyilagosságitára nem, csak személyeskedésre képes és a melynek szerkesztője oly neveltlenségekre oktatja növendékeit, nincs kedvünk polemikát folytatni. Rugdalódzásait tehát figyelmen kívül hagyva, lapunk szabadelvű szerkesztésében semmiféle fenyegetései által terrorisáltatni nem engedjük. Hadd tomboljon, hadd dühöngjön tovább is a maga módján, mi a hibáknak és félszeg intézkedéseknek ezentúl is épügy ostorozói leszünk, mint eddig voltunk. Működésünk irányát eddig is a közügy és pályatársaink érdekei szabták meg. Nem vezérelt bennünket önzés, nem törekedtünk mások vállán fölemelkedni, nem kívántuk senki kenyerét elkobozni. A mit tettünk, azt önzetlenül a jóért magáért tettük, s azt fogjuk tenni a jövőben is, és ha Dömötör Géza olyan magasan képzeli magát, hogy megfélemlithetni remél, akkor vagy azt kell hiunem, hogy még nem ismer, vagy ami még valószínűbb, hogy lelki szervezetében némi sajnálatos fogyatkozás állott be. Olvassa el az érdek-

lődő közönség Dömötör lapját, olvassa el az enyémét, nézze meg ki kezdte el a személyeskedést s aztán ítéljen elfogulatlanul.

Kobány Mihály
szerkesztő.

Vegyések.

A vallás- és közoktatás-ügyi m. kir. miniszterium jövő évi költségvetésében ovodák segélyezésére az eddiginél 20.000 frtal nagyobb összeget, így 45000 frtot irányzott elő. Ez is baladás.

A fővárosi tanács következő segélyeket szavazta meg ovodák részére: a Józsefvárosi kisdedővő egyesület részére 100 frtot. — A Cselka Nándor ó-budai esperes vezetése alatt álló óvoda és leánytanoda részére 400 frtot. — A budapesti Fröbel nőegyletnek 100 frtot. — az I. bpesti szegénygyermekkertnek 200 frtot. — A Ranolder-féle intézetnek 150 frtot. — A Jakab-forrása egyesületnek 50 frtot. — az I. budai Fröbel nevelésnőegylet részére 150 frtot. — S a budapesti II. ker. országuti Fröbel-féle nevelési egyesületnek 100 frtot. — E szerint a bőkezű főváros nagyon megértette magát ez összesen 1250 frtra rügő segélyezésével.

A karácsonyi-féle 105000 frtos alapítvány kamataiból a belügyminister a budapest Józsefvárosi kisdedővő intézetnek 100 frtot. — Rapos Józsefnek szintén 100 frt. segélyt utalványozott.

Helyes intézkedés. A lipótvárosi iskolaszéknek már említett memoranduma folytán egy előkelő iskolaszéki tag javaslatot dolgozott ki az összes budapesti iskolaszékek részére azon célból, hogy 3—3 tagu bizottság által minden előleges bejelentés nélkül vizsgáltsassák meg a fővárosi kisdednevelő intézeteket, s a tapasztaltak szerint intézkedjenek.

P. Szathmáry K ur figyelmébe. Az ideai fölvételi vizsga helytelen beosztása ellen vettünk fölszólalást egy szülőtől, mit teljesen méltányosnak tartva, jónak látunk fölemlíteni. Ugyanis a vizsga október 7-én este kezdőtött — más nap az ünnep miatt szünet tartatott, s így csak a 3-ik napon végeztetett be, minek folytán a vidéki szülők három napi várakozásnak és költségeskedésnek voltak kitéve, holott reggel kezdve, egy nap is belett volna végezhető.

Rosenzweigné, a „Közp. Fröbel nőegylet” buzgó tevékenységű elnöknője újabb intézetek létesítésén fáradozik, s mihelyt alkalmas helyiségeket talál, a Sugárút mentén, s a főváros más alkalmas pontján is gyermekkerteket nyit. Mily szépen és nemesen gondolkodik e derék urhölgy, mutatja azon nyilatkozata, hogy ő minden évben óhajt egy intézetet létesíteni, melynek vezetése az ő elnöksége alatt álló Fröbel-képezde legkitünőbb növendékére

bizatnék. Hogy pedig megmutassa, miként a germanisálási törekvésektől a legtávolabb állanak, a magyar nyelvet meglelt kora dacára is annyi szorgalommal tanultatja, hogy ma már mindig magyarul, s majdnem teljesen hibátlanul társalog környezetével. De a képezdén is meglátszik az ő tevékenysége. Gyarapodik az napról-napra szellemileg és anyagilag, s ma már szép tanszerei, sőt külön helyiségei is vannak. A képezde sikeres működését legjobban méltatta Trefort, vallás- és közoktatásügyi miniszter ur azon elismerésre méltó eslekményével, hogy az egyesület évi államsegélyét 1500 frtról 4000 frtra emelte föl. Csak egy negyed századot engedne még a gondviselés Rosenzweignénak oly viruló egészség közt élni, milyenek jelenben örvendhet, s a főváros kisednevelésügye egy befejezett egészet képezne. Éljen! A szent ügy érdekében kívánjuk ezt neki.

Megirigyelte az óvodák dicsőséget valami néptanító, aki a Pesti Napló sept. 14-iki száma „Tanfelügyelőink és a statistika“ című cikkében a tanfelügyelőkről azt mondja, hogy nem óvodákban van a helyük, hanem az iskolákban. Majd azt hinné az ember, hogy derék tanfelügyelőink örökösen az óvodákban ülnek. Legyen nyugodt a t. collega, még eddig nem igen vonták el az óvodák a tanfelügyelő urakat a népiskoláktól; habár bizony ott is volna helyük, és jutna tán még tanítóink részére is, kik nagyon okos dolgot művelnének, ha intézményünkkel egyszer már megismerkednének.

Intézeti ünnepélyt tartott aug. 30-án özv. Dick Ferenczné 32 év óta Nagy-Váradon főnálló kisednevelő intézetében. Az ünnepélyen, mely a „Nagyvárad“ szerint a lehető legfényesebben sikerült, nagy vendégkioszorú vett részt, mely a gyermekek helyes és módszertanilag kifogástalan nevelése felett méltó elismerésével adózott.

A szegszárdi alapnevelési egyesület új titkára Eötvös K. Lajos távozása folytán Gál Kálmán polg. iskolai tanár lett, kinek tevékeny és szorgalmas működéséről már is elismerő nyilatkozatot vettünk.

A budapesti király-utcai gyermekkert vezetőnöje az intézetben privát órát ad 4—5 éves gyermekeknek, kiket írás és olvasásra tanít. Van-e erről tudomása P. Szathmáry urnak? Évekig tartó erős küzdelem árán tudtuk csak a dolgot oda vinni, hogy óvodáinkból az írás és olvasás tanítása kiküszöböltessék, és ime most visszahozzák azon intézetbe, melynek egyik főintézője P. Szathmáry ur, visszahozták azon indokolással, hogy a nevelőnő különben nem bír élni. Lám az olvasó fizetésnek milyen gyönyörű eredményei vannak. Hanem persze ezt sem volna szabad nyilvánosságra hozni, mert megint lesz valaki, akinek az őszinte szó nem fog tetszeni, de a mivel mi a legkevésbé sem törődünk.

Az egri, létesülés alatt lévő gyermekmenhely javára az itteni főkáptalan egyes tagjainak adakozása folytán 50 frt alapítványt tett.

Dick Ferencné, a váradi kisednevelő fölkért bennünket annak kijelentésére, hogy lapunkban közölt levelében nem vonatkozott egyesekre -- hanem csak általánosságban szóllott.

A bicsei kisednevelőházhoz Schusztér Anna k. a. helyére Meiszner Janka, tehetséges fiatal kisednevelő választatott meg kisednevelőül.

A csáktornyai ifjuság szept. 16-án az ott létesítendő kisednevelőház javára jól sikerült tánckoszorút rendezett, s a 100 frtot jóval meghaladó tiszta jövedelemmel az intézet létesíthetésének alapját megvetette. Ugyancsak ez intézet alapjára Mihálovics József zágrábi bibornok-érsek 1000 frtot adományozott.

Püspöky Györgyné, volt makói kisednevelő, a közte s egylete közt támadt differentiák kiegyenlíthetetlen volta miatt állásáról lemondott.

Új óvoda nyílt Keszthelyen a most épült apáca zárdában.

Újabb óvodák nyílnak Selmecbányán, hol a városi kisednevelő-egyesület a második intézet létesítésén fáradozik, továbbá Gyomán, hol a város maga nyit november 1-én egy kisednevelő intézetet.

Bonyhádnak is lesz nemsokára óvodája, melynek létesítésén a község derék plébánosa fáradozik. A siker felett meg kételkedni sem lehet: csak azt kívánjuk, hogy mielőbb!

Óvoda állításán fáradoznak Szt. Gothárdon is. Rég volt szó róla, hogy a város lakói is óhajtanának egy ily intézetet létesíteni, s most az általános magyarosítási mozgalom közepette az ügy annyira megért, hogy létesítése rövid idő alatt megtörténhetik.

Tszába fult Weinman Fülöp, kis 5 éves szegedi fiú, ki több gyermektársával a lápokon játszott, vigyázatlanság folytán a vízbe esett, s mire segély érkezett volna, az ár elsodorta. Szolgáljon intő példaul a szülőknak, hogy nem tanácsos a gyermekeket magukra hagyni.

Nem gyermek közébe való a fegyver. B. Csabán Báltaszéki Lajos ügyvéd és szerkesztő 9 éves fia revolverrel játszott, s mint már ezt pajkosságból többször is megtette, egyik társára irányozta, a fegyver elsült, s bár nem a fiút, de a szobában lévő eselédet megsebesítette.

Öngyilkos gyermekkertésznő. Hauser Julia, 22 éves bécsi születésű gyermekkertésznő, Budapestről Bécsbe több hozzá közel állónak írott levelében kijelentette, hogy öngyilkosságot fog elkövetni. A bécsi rendőrség tudomására jöven ennek, a budapesti rendőrséget táviratilag kereste meg az öngyilkosság meggátlására, miután azonban az illető a bejelentési hivatalnál bejegyezve nem volt, a rendőrség föl nem találhatta.